

CONTRIBUȚII PRIVIND BRESLELE DIN HUNEDOARA ȘI HAȚEG ÎN SECOLUL AL XVII-LEA

MARIA URSUȚIU

Literatura de specialitate cunoaște documentar, pentru secolul al XVII-lea, existența breslei cojocarilor (1619), croitorilor (1627), pielariilor, cizmarilor (1635) din Hunedoara și a breslei cizmarilor din Hațeg (1672). Statutele acestora au fost publicate și analizate comparativ cu competența de studiiile lui Ioachim Lazăr și Costin Feneșan, respectiv de către Basa Beniamin pentru Hațeg¹.

Ne propunem să prezentăm câteva date inedite care, pe de o parte confirmă prezența și activitatea acestor bresle în a doua jumătate a secolului al XVII-lea, pe de altă parte atestă existența și a altor bresle ale căror statute nu ne sînt încă cunoscute.

Informațiile le-am extras din actele economice ale domeniului Hunedoara, categorie de izvoare „nespecifice” pentru studierea istoriei breslelor².

Astfel, la Hunedoara, urbariul dămăniului precizează că membrii breslelor măcelarilor (*meszáros czéh*) sînt obligați să aprovizioneze cetatea și pe stăpîn cu carne din postul Paștelui pînă la Sînpetru cu o cantitate zilnică de 14 fontî de carne (cu 1 dinar fontul) și 2 ciosvirte de miel (cu 6 dinari bucata). Cantitatea de carne livrată peste cantitatea hotărîtă se plătea cu 1,5 dinari fontul.

În vremea cînd stăpînul era plecat la război, breasla trebuia să-i asigure, pe toată durata campaniei, un măcelar bun³.

După onorarea obligațiilor față de stăpîn ei erau liberi să taie și să vîndă carne în tîrg. Stăpînul, la rîndul său, îi proteja pe membrii bresleii de concurența măcelarilor străini, dregătorii domeniului fiind obligați să

¹ Feneșan Costin, Lazăr Ioachim, *Trei statute de breaslă de la Hunedoara din prima jumătate a secolului al XVII-lea*. În *Sargetia*, 14, 1980, p. 243—259; Lazăr Ioachim, *Aspecte din activitatea bresleii cizmarilor din Hunedoara între secolele XVII—XIX*. În *Sargetia*, 15, 1981, p. 195—229; Basa Beniamin, *Breslele meșteșugărești din Hațeg*. În *Studii și articole de istorie*, 7, 1965, p. 381—392.

² *Urbariul din 1672*, orig. la Arhiva Națională Maghiară, Budapesta, Arhiva Fiscală a Transilvaniei (în cont. AFT), dulap X, fasc. 1 I, f. 86—96, în fotocopie la Biblioteca Filialei Cluj-Napoca a Academiei R. S. România (în cont. Bibl. Fil. Acad. Cluj) FT 123; *Urbariu, inventar și protocol de acte 1681/82*, orig. la Arhivele Statului Cluj, Fotocopie la Bibl. Fil. Acad. Cluj, FT. 32; *Urbariu și inventar 1695*, orig. la Arhiva Națională Maghiară, Bp., AFT, X, fasc. 1 M, fotocopie la Bibl. Fil. Acad. Cluj, FT. 243; *Ancheta (depoziția) prefectului domeniului Hunedoara din 27 noiembrie 1699*, orig. la Arh. St. Cluj, fondul „Socoteli princiară”, nr. 664.

³ *Urbariul din 1681/1682*, p. 51—52.

vegheze ca nici un măcelar nebreslaş să nu taie și să nu vîndă carne în tîrg.

Tot acești meșteri țin în arendă și măcelăria stăpînului. Pentru măcelăria de la Hunedoara ei dădeau o arendă anuală de 400 de fontî de seu și 8 piei de vită, iar cei din Hațeg 200 fontî de seu și limbile vitelor tăiate.

În 1681/1682 urbariul menționează că măcelarilor din Hunedoara li se pretinde, în schimbul privilegiilor lor — deci a recunoașterii statutare a breslei — vînzarea a 24 de măji de fier în valoare de 108 florini. Pînă la achitarea sumei de 54 de florini din prețul fierului (adică jumătate din sumă) livrările zilnice de carne trebuiau să se facă gratuit. Uzanța a fost de scurtă durată, probabil între anii 1681—1685, cînd domeniul se afla în stăpînirea lui Tökölyi. Urbariul din 1695 nu o mai amintește.

La 1695 numărul măcelarilor din Hunedoara s-a redus de la 4 la 2 și aceștia se plîng stăpînului de greutatea obligațiilor tradiționale cerînd reducerea la jumătate a cantității de carne datorată cetății. Principele Mihail Apaffi, stăpînul de acum al cetății și domeniului, le dă cîștig de cauză hotărînd totodată ca ei să plătească carnea la prețul zilei pentru că „e scumpete mare din cauza abuzurilor garnizoanei imperiale și măcelării au sărăcit”⁴.

Profilul meseriei atîngînd un monopol seniorial, urbariile domeniului ne dau deci o sumă de informații care atestă existența breslei măcelarilor în Hunedoara. În a doua jumătate a secolului al XVII-lea numărul membrilor ei a fost de 4, respectiv 2 în ultimii cinci ani ai secolului. Cantitatea de carne livrată zilnic cetății la un preț stabilit de stăpîn, era de cca. 10 kg.

Asupra măcelarilor din Hațeg datele sînt laconice; se pare că numărul lor va fi fost pe jumătate față de Hunedoara.

Cunoaștem o încercare de constituire a unei bresle la Hațeg: în 1673 meșterul Sirman Gabriel înaintează o suplică stăpînului Emeric Tökölyi, încercare pe care o cunoaștem din rezoluția succintă a stăpînului: „cum au trăit fără act de breaslă pînă acum, să trăiască și de acum înainte, respectînd vechiul obicei”⁵. Pe suplicant nu l-am putut identifica între supușii domeniului din listele urbariilor și nu dispunem de nici o altă informație asupra lui și a meseriei sale cît și despre numele și identitatea concetățenilor săi în numele cărora a înaintat suplica.

Mult mai generoasă pentru tema urmărită de noi este o depoziție a judeului și juraților tîrgului Hațeg, datată 27 noiembrie 1699, depoziție ce se oprește asupra abuzurilor unor mici nobili locali care și-au așezat jeleri proprii pe sesiile pustii (desertae) din tîrg, sustrăgîndu-le astfel de la contribuția ce se cuvenea de drept stăpînului și tîrgului. În continuare depoziția enumeră sesiile cu nominalizarea beneficiarilor așezați pe ele. Din cei 47 de jeleri, 12 sînt designați ca meșteri breslaşi (*czéh mester*), alți 7 ca meseriași cu specificarea meseriei fiecăruia în parte iar următorii 10 sînt negustori.

Ca meșteri breslaşi sînt menționați: 2 țesători, Dumitru și Vasile Țesătoru, 2 olari, Ioan Olar și Ioan Margita, 11 cizmari, Mihai Stănăcut, Ioan

⁴ Urbariul din anul 1695.

⁵ Urbariul din 1681/1682, p. 452.

Porcoci, Ioan Cizmaru, Mihai Lațcu, Drăguș Cizmaru, doi Ioan Cizmaru, Constantin Ardeleanu, Mihai Buňa, Petru Cizmaru și Gheorghe Cizmaru. Cei 7 meșteșugari sînt 2 croitori, Paul și Stoica Croitoru, 1 cojocar Dumitru Cojocar, 1 curelar Petru Bodo, 1 piuar Grigore Banyas, 1 străitar Ioan Străitar, identificat de noi în urbariul domeniului din 1681/82 ca Jeler, și 1 săpunar, Ieremia Săpunaru.

Cei 10 negustori sînt: Dragomir Muntean, Dragotă M., Ivașcu M., Voicu M., Dregie M., Velicico Sirb, Dumitru Sirb, Cazan Sirb, Borca Petru, Panga Grecul. Aceștia fac un negoț mixt, doar Dragomir Muntean e „specializat“ pe cărnuri, slăninii și pește. Ivașcu și Petru Borca vînd și băuturi, iar Cazan Sirb (Rác) face negoț cu pește și cărnuri.

Am enumerat nominal pe acești meșteșugari și negustori pentru a reliefa faptul că ei sînt în masă români.

Importante sînt și informațiile privind statutul lor: ei se stabilesc în tîrgul Hațeg ca jeleri ai unor mici nobili fără a contribui cu taxele, slujbele datorate de tîrgoveți stăpînului feudal și comunității orășenești.

Preotul Bekessi Francisc, nobilii Csula Balázs, Fiat István, căpitanul Străinu, căsătorit cu văduva fostului pîrcălab de Hațeg, Gelești, străjer în cetate, au fost cu toții dregători domeniiali care au uzurpat sesii din desertele domeniului. Ba au mers mai departe și și-au extins propriile acțiuni și asupra acestor pămînturi ocupate forțat. Apoi aceste sesii le-au oferit acestor negustori și meșteșugari menționați de noi mai sus. În ce condiții? Le cunoaștem doar pe cele ale jelerilor lui Bekessi. Cei 19 jeleri ai acestuia plătesc anual 10—12 fl. preotului, deci o arendă în bani.

Așadar, cunoaștem în Hațeg, nominal, un număr de 20 de meșteșugari din care 12 sînt menționați „meșteri breslași“ (țesători, olari, tăbăcari, cizmari), locuind pe sesii „arendate“ de la mici nobili locali și nu prestează taxe și slujbe nici tîrgului, nici stăpînului feudal al domeniului.

Cu siguranță legalitatea acestei condiții va fi fost contestată atît de stăpîn cît și de autoritățile tîrgului Hațeg, ea fiind reclamată și calificată un abuz, însă în fapt aceasta a fost situația.

Importanța acestei depoziții ne determină să o oferim specialistului atît în original cît și în traducere.

1699 NOIEMBRIE 27, HAȚEG

CONSPECTUL PLINGERII TÎRGULUI HAȚEG ADRESAT
PREFECTULUI DOMENIILOR PRINCIARE PRIVIND ABUZURILE
UNOR MICI NOBILI ÎN TÎRG

Hatzeg várossa prefectus urunk eö kglme itt létében requirálván supplicatioja által, nemelly difficultasirol, es eö kglme ollyan választ tevén, hogy Tarpai Moyses uram a tisztségben bé alván vegire mennyen quaerelajoknak. Ehez képest a Varas bírját polgarival egjütt erőshittel meg eskütvin elsöben hitek után valo relatiojokat fel irtuk, serie subsequentur.

As első quaerelajok lévén hogj itt valo praedicator Békessi Ferencz uram sellereket nr. 16 — idost tizenhat es a portiozasbol s-egjéb féle minden contributiozasbol taxasbol, es Várost s-eö ngokat illető zszogalatlol eximálta az mint supplicatiojokbol bövebben meg látni.

A praedicator uram selleri ezek:

1. Muntyán Drágomér. Enek bolyta vagjon, hust, szalonat, halat árul, és a hataron feles marhat tart.
2. Szappanas Ieremias. Ez szappant főz és kereskedik.
3. Sztanagutz Mihaly — ez csizmadia. Czehbeli ember.
4. Muntyán Dragota. Ennekis ugj van dolga, mint az elsősek Muntyan Dramanak (sic!).
5. Szabó Pál. Ez szabo mester.
6. Berka Praede. Ez igett borral s-egjebekkel kereskedik.
7. Szöcs Demeter. Ez ide valo taxas civilis ember, szöcs.
8. Parkocs Janos. Csizmadia. Czihbeli.
9. Csizmadia Joan — ezis czehbeli csizmadia.
10. Laczko Mihály ezis czehbeli csizmadia. } Ez előtt Varossal egjütt adoztak es szolgaltak.
11. Takacs Demeter ez Erdöhati eo Ngok jobbagja volna, bizonyos ideig együtt taxazott s-szolgált az Várossal. Takács.
12. Csizmadia Dragus } — ezekis czehbeli csizmadiák
13. Csizmadia János } — ezekis czehbeli csizmadiák
14. RácZ Kászán. Ez hallal kereskedik s-lovavval.
15. Timár Janos, ez timar czehbeli.
16. Muntyán Ivasko. Boltja vagjon korcsomátis szokott tartani egész esztendő által bórt árulván.
17. Muntyán Vojkul. Ennekis boltja vagjon, es kalmáruja.
18. Martin Portar. Ezis az ecclesia földén lakvan az mester tartya sellérenek.
19. Szöcs György. Ez csak mostanság szakadott el a Varostol es lett pap sellere.

Mind ezek sem a D. Terrestrisnek nem contribualnak az urbarium szerent se nem szolgálnak, sem az orszag portiojában a Vaross közze nem adoznak, hanem ki tiz ki tizenket forintot ad annuatim a praedicator Bekéssi Ferencz uramnak.

Az itt valo pater selleri ezek.

1. Koszta Thót István. Ez jobbagjnak mondatik. Szekere s-ckeje jár.
2. Olár Janos ez czehbeli fazakas mester, nem régen szarmazott ide a Varosra.
3. Csizmadia Janos. Czehbeli csizmadia meghzasodvan oda kötelezte magát.
4. Takács Demeter. Czehbeli takács. Ennek előtte a Város közze contribualt.
5. Rotár János ez idegen es a majorba lakik. Béress.
6. Takács Laszlo ez czehbeli takacs mester.
7. Lázár Görög, ez taxas ember volt, s-taxas funduson lakik mais de Tornyá Patertül fl. cir. 30 kérven az atya kölcsön, noha pater uramat kénalta hogj le fizeti az adossagot, mind az által nel levaltvan, eo kglit szolgallya es mind portiobol mind egjebekből eximaltatik.
8. Vagjon ilyen dologis hogy Sztrejan Lász nevü taxas ember adván el házát Tornyá Lazar urnak, eo Kglme a papista mestert szállította belé, mely fundustol mind taxastol, tavalyig contribualtanak, ez iden nem keztenek adozni, se taxazni, noha taxas fundusok közzül valo. Söt a hol az előtt a papista mester lakottis, azis taxas hely volt, a holott most Görög Lazar lakik es sehova nem contribual.
9. Ivan Görög (sters din text)
10. David Nisztor fundussa féle is taxas volt ab antiquo. Most pater uram embere bírja, es se taxat se portiot nem adnak. rolla.
10. David Nisztor fundussa féle is taxas volt ab antiquo. Most pater uram embere contribualnak a Vaross közze se nem taxaznak ő Ngak.
1. Kosztandin Ardelyan e csehbeli csizmadia ezis jobbagjnak kötötte ő knek magát.
2. Borde Barbul. Ez szijj gyarto mester ember. Ezis jobbagjnak atta magát az előbbenivel egjütt, bizonyos nyavaljában esvén, kikis az előtt a Varossal együtt adoztanak.
3. Margita János, e czehbeli fazekas, minden elei taxasok voltak. Ez a helyis a mellyen lakik, taxas fundus volt eleinten, de Csula uramek nem praestaltak.
4. Birtalan György haza félén lakván Csizmas Petru, ex relatione juratorum oppidanorum taxas helj mostis praestallyak rolla, a taxat de portiot es egjeb-Varos közze valo contributiot nem praestálnak.

Fiat István uram birván taxas fundusokat, azokon lévő emberei semmit nem contribualnak a Város közzé, sem taxat nem praestálnak eő Ngoknak.

1. Buna Mihály, czezbeli csizmadia.

2. Csizmas Petru, ezis czezbeli csizmadia.

3. Szabo Sztójka. Ez szabo mester ember. Maga nemes haz heljett el hagjvan (hagj) ne portiozzon, Fiat uram fundussara ment lakni, s-semit nem praestál a Varos közzé hanem Fiat urnak ad annuatim fl. 8 vagj 9.

4. Csizmas György. Ezis czezbeli csizmadia.

5. Banyas Gergely ez pokrocz vanyoltato mester.

Sztrein Rátz kapitány taxas fundusokat birván azokon lévő emberei nem contribualnak a Varos közzé sem nem taxaznak eő Ngokk, amellyek ezek (*text ulterior sters*).

1. Lugosán Petru idegen ember juhái, kecskei vadnak, eő Ngek taxas fundusokon (*ultimele două cuvinte ulterior sterse*) földöken lakik.

2. Sebessan Lupuly ezis idegen ember az ő Ngok taxas fundusokon (*ultimele două cuvinte ulterior sterse*) földöken lakik.

3. Szirb György Rátz idegen szegénj ember nem regen szarmazatt ide, ez is ott lakik.

Melly föld a malom gattjánál vagjon, az előtt az ő Nagok selleri laktanak, es az udvarhazhoz vale föld.

Ezeket Sztrein Kapitány birja feleségének elébbeni ura hatsszegi porkoláb lévén, és maganak foglalvan eő Kgleis el foglalta.

Ugjan Sztrein kapitány birván itt hét fundust mellyek eleitől fogva taxasok voltak, de ő Kkg nem szokott praestálni rolla, sem peniglen portiot nem contribualnak a Város közzé.

Annak felette ezen fundussokon tart eő kglme sellereketis mellyekis se nem taxaznak, se nem portioznak.

1. Görög Panga ennek boltya vagjon s-kalmár áruja. Havasalföldébül jött, ennek előtte a Varossal contribualt.

2. Dregie Muntyan ezis hasonló mindenkben a masikhoz.

3. Bibolai Petru ez is idegen ember nem regen jött ide.

4. Rátz Velicsko, ennek boltya s-kalmár áruja vagjon. Nötelen legeni.

5. Rátz Panku, ezis nem regen származott ide.

6. Ratz Demeter ez sem regen jött ide. Boltya van kalmár arujval.

7. Sztroicza csináló, hét esztendeje hogy ido telepedett.

Ezeken kívül birván még egy taxas fundust a kin lakik egy Rátz Ladisla nevű ember, ez ugjan praestallja a taxat, de a Varos közzé semmit nem contribual.

N. B. Még ezeken kívül vagjon egy fundus mellyet Pogany Andrasné bir mostan egy Racz Ballaban nevű ember lakik rajta, semit nem praestál.

Vagyon Gellesti urnak egy taxas fundussa, mellyrül a taxat praestallja ugjan de miolta fő strasa mester uram tartya szallasanak a házat, sem a Varos közzé nem contribualt sem egjeb usussat a Városnak nem subportallja (sic!)

Rácz János nevű nemes emberis biryan egy taxas fundust, a taxat meg adgja ugjan de egj haz se lévén semi nému contributiot, sem portiot nem ad.

Vadnak a Varosban bizonyos számu nemes emberek, az kik a taxat praestallvuk ugjan de semi nému contributiot nem subportálnak (sic!) a Varossal úgy mint: (*enumerarea lipseşte*).

Melly praespecificált Város esküttyeinek hit szerént való, relatiojokat így recipialvan, s-miáltalunk igj menven végben mýs irtuk, és ádtuk ki fide nostra mediante. Datum in Oppido Hattzeg Die 27 mensis 9-bris 1699.

Correcta per nos

Stephanum Karkas de (*indescifrabíl*)

exactor, m. pria

Stephan Sásj, Tabulae Regiae in Transilvaniae judicialium scribam et juratus notarius m. pria

Traducere

Cu ocazia prezenței domnului prefect (al bunurilor fiscale princiare) în orașul Hateg, acest oraș și-a prezentat într-o plîngere greutățile pe care le are de întâmpinat. Domnia sa le-a răspuns, că după instalarea în dregătorie a domnului Tarpal Moise¹ acesta să dea de capăt nemulțumirilor lor. Drept pentru care, luînd jurămîntul de credință judelei și juraților orașului, scriem pentru început depozitiile acestora serie subseqventur:²

Prima plîngere a lor a fost aceea că predicatorul³ de aici, Békési Ferencz i-a scutit pe cei 16 jeleri (adică șasesprezece) ai săi de porție⁴ și de celelalte contribuții, taxe și de slujbele convenite orașului dar și Măriei sale⁵. Acest lucru se poate vedea pe larg în plîngere:

Jelarii domnului predicator sînt următorii:

1. Dragomir Muntean. Acesta are prăvălie, vinde carne, slănină, pește și ține multe vite în hotarul orașului.

2. Ieremia Săpunarul. Fierbe săpun și face negoț.

3. Mihai Stănăguț. Acesta e cizmar. Breslaș.

4. Dragotă Muntean. Și treburile acestuia sînt ca ale lui Dragomir Muntean.

5. Paul Croitoru. E meșter croitor.

6. Preda Borea — Face negoț cu vinars și cu altele.

7. Dumitru Cojocar. E orașan taxalist de aici. Cojocar.

8. Ioan Porcoci. Cizmar. E breslaș.

9. Ioan Cizmarul. Și acesta e cizmar breslaș.

10. Mihail Lațcu, și acesta e cizmar breslaș.

11. Dumitru Postăvaru. Acesta ar fi iobag din Pădureni al domniilor lor. O vreme a dat taxa și a slujit cu orașul. Postăvar.

12. Drăguș Cizmaru

13. Ioan Cizmaru

} Înainte dădeau dare și slujeau împreună cu orașul.

14. Cazan Sîrbu. Acesta face negoț cu pește și cărăușii.

15. Ioan Tăbăcaru, e tăbăcar breslaș.

16. Ivașcu Muntean. Are prăvălie, obișnuiește să țină și crișmă vînzînd vin tot anul.

17. Voicu Muntean. Și acesta are prăvălie de mărunțișuri.

18. Martin Portar. Și acesta, locuind pe pămîntul bisericii, meșterul îl ține ca jeler.

19. Gheorghe Cojocar. Acesta numai acum s-a rupt de oraș devenind jelerul popii.

Toți aceștia nu contribuie nici stăpînului după urbariu, nici nu dau darea cu orașul pentru darea țării, ci plătesc domnului predicator Békési Francisc care 10, care 12 florini anual.

Jelarii paterului⁶ de aici sînt următorii:

1. Ștefan Costea Tót. Despre el se spune că ar fi iobag. Îi umblă și carul și plugul.

2. Ioan Olaru. E meșter olar, breslaș, nu de multă vreme s-a așezat în oraș.

3. Ioan Cizmaru. Cizmar breslaș, căsătorindu-se s-a legat acolo.

4. Dumitru Țesătoru. Țesător breslaș. Înainte contribuia cu orașul.

5. Ioan Rotaru, e străin și stă în măierişte. Biriș.

6. Vasile Țesătoru, e meșter țesător breslaș.

7. Lazăr Grecu. A fost taxalist și locuiește pe sesie taxalistă, dar tatăl său cerînd cu împrumut cca. 30 fl. de la paterul Tornya și apoi s-a oferit să-și plătească datoria și să o răscumpere, nereușind slujește mai departe ca scutit de porție și de altele.

8. O altă stare de lucruri e că taxalistul Las Strejan vînzîndu-și casa domnului Tornya Lazar, acesta l-a așezat în ea pe dascălul papistaș, sesie taxalistă pentru

care pînă anul trecut au contribuit. Anul acesta n-au dat nici dare, nici taxă, deși sesia e dintre sesiile taxaliste. Mai mult, unde înainte a stat dascălul papistaș, și acum stă Lazar Grecu, nici de aici nu contribuie cu nimic.

9. Ioan Grecu (*șters din text*).

10. Și sesia lui David Nistor a fost taxalistă ab antiquo⁷. Acum o stăpînește omul domnului pater și nu dau după ea nici taxă, nici porție.

La fel și domnul Csula Balás, stăpînind sesii taxaliste, oamenii lui așezați pe acestea nu contribuie cu orașul și nici nu dau taxă Măriei sale.

1. Constantin Ardeleanu, cizmar breslaș. Și el s-a legat iobag Domniei sale⁸.

2. Barbu Borde e meșter curelar. Și acesta s-a legat iobag împreună cu cel de dinainte. Plătea dare cu orașul, acum e bolnav.

3. Ioan Margita, orar breslaș. Înaintașii lui au fost taxaliști. Și această sesie a fost taxalistă odinioară, dar domnul Csula nu a prestat taxa după ea.

4. Petru Cizmaru locuiește în fosta casă a lui Birtalan György. După declarația juraților țergului e sesie taxalistă; și acum se dă taxă după ea, dar porția și alte contribuții comune ale orașului nu le onorează.

Domnul Fiat István stăpînește sesii taxaliste, oamenii lui de pe aceste serii nu plătesc cu orașul și nici taxă nu dau Măriei sale.

1. Mihail Buna, cizmar breslaș.

2. Petru Cizmaru. Și acesta e cizmar breslaș.

3. Stoica Croitoru. Acesta e meșter croitor. Părăsindu-și sesia nobilă ca să nu dea porție s-a dus să locuiască pe sesia domnului Fiat și nu mai plătește cu orașul, el dă domnului Fiat 8 sau 9 florini anual.

4. Gheorghe Cizmaru. Și acesta e cizmar breslaș.

5. Grigore Baniăș e meșter piuar.

Căpitanul Străinu Sîrbu stăpînind sesii taxaliste, oamenii lui de pe acestea nu plătesc cu orașul și nici nu dau taxă Măriei sale. Acestea sînt:

1. Petru Lugojanu, e om străin, are oi, capre și locuiește pe pămîntul Măriei sale.

2. Lupul Sebeșan, și acesta e străin, locuiește pe pămîntul Măriei sale.

3. Gheorghe Sîrb, e străin, nu de mult s-a așezat aici și el locuiește acolo.

Aceste pămînturi sînt la stăvilarul morii, înainte au fost locuite de jelerii Măriei sale și sînt pămînturi ce țin de curte. Căpitanul Străinu le stăpînește după primul bărbat al soției sale care a fost pircălab de Hațeg, ocupîndu-le pentru sine.

Tot căpitanul Străinu stăpînește aici șapte sesii care de la început au fost taxaliste, dar Domnia sa nu obișnuiește să contribuie după ele, nici porție nu dă cu orașul.

Pe deasupra pe aceste sesii Domnia sa ține și jeleri care nici taxă și nici porție nu dau.

1. Panga Grecu. Acesta are prăvălie de mărunțișuri, a venit din Țara Românească. Înainte a contribuit cu orașul.

2. Dregie Muntean, în toate la fel ca celălalt.

3. Petru Bibela, e străin, nu de mult a venit aici.

4. Velicio Sîrbu, are prăvălie de mărunțișuri, e necăsătorit.

5. Pancu Sîrb, nu de mult s-a așezat aci.

6. Dumitru Sîrb, nu de mult a venit aici, are prăvălie de mărunțișuri.

7. Un streitar, s-a așezat aici de 7 ani.

Pe lângă acestea mai stăpînește o sesie taxalistă pe care locuiește un om cu numele Vasile Sîrbu. Acesta plătește taxa dar cu orașul nu contribuie cu nimic.

N. B. În afara acestora se mai află o sesie stăpînită de văduva Pogány Andrásné locuită acum de Balaban Sîrbu. Nu dă nimic.

Domnul Gelești are o sesie taxalistă, după care dă taxa dar de cînd e comandantul străzii își folosește casa ca reședință, necontribuind cu orașul și nici alte lucruri datorate orașului nu dă.

La fel și nobilul Ioan Sirbu, stăpânește o sesie taxalistă, dă taxa, dar nefiind pe ea casă nu dă nici o contribuție și nici porția.

Se mai află în oraș un număr de nobili care plătesc taxă dar alte contribuții și porția nu o dau împreună cu orașul, ca: (*lipsește enumerarea*).

Primind așa declarația juraților menționatului oraș, așa am și scris-o și am eliberat-o fide nostra mediant⁹. În orașul Hațeg la 27 noiembrie 1699.

Corectat de noi

Ștefan Farkas de (indescifrabil)

exactor m. pria

Ștefan Sași, scrib și notar jurat

al Tablei regești a Transilvaniei

CONTRIBUTIONS EN CE QUI CONCERNE LES CORPS DE METIER DE HUNEDOARA ET HAȚEG PENDANT LE XVII-EME SIECLE

Résumé

Fondé sur le matériel de l'archive, inédit, l'article présente la situation des corps de métier des bouchers de Hunedoara et Hațeg, pendant le XVII-ème siècle. L'auteur met en évidence, surtout, les obligations qu'ils fallait accomplir les membres des corps de métier.

1. Tarpai Mozes (1677-1699)-scrib la cancelaria mare princiară

2. în ordinea următoare

3. preot reformat

4. cotă parte din darea tirgului

5. la 1699 stăpînul domeniului era principele Mihail Apafi II

6. preot catolic

7. odinioară

8. lui Csnla Balasz

9. pe credința ncastră